

Slovensko
društvo
za preučevanje
18. stoletja

BILTEN

1, 2009

Bilten, št. 1, 2009

Izdajatelj:

Slovensko društvo za preučevanje 18. stoletja

Naslov:

ZRC SAZU, Novi trg 2, 1000 Ljubljana

Urednik:

dr. Miha Preinfalk, Ljubljana

Redakcija te številke je bila zaključena:

31. decembra 2009

Oblikovanje naslovnice:

dr. Metoda Kemperl, Ljubljana

Naklada:

100 izvodov

Na naslovni strani: Zemljevid francoskega imperija 1812

ISSN 1855-8445

Uvodna beseda

Pred nami je prva številka biltena Slovenskega društva za preučevanje 18. stoletja. Na prvi pogled morda skromen zvežčič, ki pa vendarle razkriva živahno aktivnost društva v prvih dveh letih njegovega življenja. Društvo je v omenjenem obdobju pripravilo vrsto dejavnosti, s katerimi je javnost opozorilo na svoj obstoj in ji z različnih vidikov predstavilo in približalo »razsvetljensko« 18. stoletje. Tu gre v prvi vrsti za javna predavanja, ki se jih je v slabih 24 mesecih zvrstilo kar 8, torej povprečno eno na vsake tri mesece. Ker je eden od ciljev društva interdisciplinaren pristop k tematiki, so bila tudi predavanja tematsko zelo pisana – od strogo zgodovinskih in umetnostnozgodovinskih do muzikoloških, slavističnih in literarnozgodovinskih. V biltenu so zbrani daljši povzetki vseh osmih predavanj, ki predstavljeno tematiko približajo tudi tistim, ki se predavanj niso mogli udeležiti.

Bilten nadalje prinaša še eno uporabno novost – bibliografijo znanstvenih člankov in monografij, ki pokrivajo (dolgo) 18. stoletje in slovenski prostor. Ker je tovrstna produkcija precej obsežna, je bilo potrebno postaviti tako časovne kot vsebinske omejitve. Spodnja časovna meja, do katere seže bibliografija, je leto 2000, vsebinsko pa smo se za prvič omejili zgolj na zgodovinopisje. Naslednje številke biltena bodo prinesle še umetnostnozgodovinsko, muzikološko, slavistično bibliografijo ter morda še kakšno. Ker bo bilten zaživel tudi v elektronski obliki, bomo bibliografijo lahko sproti dopolnjevali in ažurirali. K tovrstnemu sodelovanju zato pozivamo tudi vse člane društva, naj na elektronski naslov sporočijo tiste naslove, ki jih trenutna bibliografija ne zajema, in s tem pomagajo pri njenem dopolnjevanju.

Slovensko društvo za preučevanje 18. stoletja je morda res eno najmlajših v mednarodni zvezi tovrstnih društev, a gotovo eno najbolj aktivnih in trudili se bomo, da bo tako tudi v prihodnje.

*Miha Preinfalk
urednik Biltena*

POVZETKI PREDAVANJ 2008–2009

- 1) doc. dr. Matija Ogrin: Odprta vprašanja Škofjeloškega pasijona
- 2) akad. prof. dr. Janko Kos: Valentin Vodnik v luči sodobne literarne vede
- 3) prof. dr. Matjaž Barbo: František Josef Benedikt Dusik in začetki slovenskega simfonizma
- 4) mag. Franc Kuzmič: Tolerančni patent Jožefa II. in njegov pomen za prekmurski protestantizem
- 5) doc. dr. Aleksej Kalc: Tržaški teritorij v drugi polovici 18. stoletja
- 6) dr. Peter Weiss: Arclinčan Janez Žiga Valentin Popovič (1705–1774), dunajski jezikoslovec in naravoslovec
- 7) dr. Luka Vidmar: Trije modeli razvoja slovenščine v Ilirskih provincah
- 8) mag. Igor Weigl: O vinski kuri, opravljenih služabnikih in težavah gospe Brignoli: Vsakdan goriškega plemstva sredi 18. stoletja

1. predavanje – 31. 1. 2008

Matija Ogrin, Ljubljana

Odprta vprašanja Škofjeloškega pasijona

V predavanju je urednik znanstvenokritične izdaje Škofjeloškega pasijona (ŠP) podal glavne ugotovitve in nove poglede, do katerih ga je privedel proces kodikološke in (literarno)historične analize rokopisa. Te ugotovitve je moč kratko strniti takole.

Datacija – Datacija kodeksa ŠP je zapletena. Folij 2r z letnico 1721, po katerem so doslej vedno datirali *Pasijon*, je bil napisan ločeno od glavnega besedila in v kodeks prilepljen, zato ne more služiti za datacijo celotnega rokopisa. Analiza uvodnih pravnih določil in celotnega besedila pokaže, da se *Pasijon* leta 1721 nikakor ni šele začel uprizarjati, tudi ni bil tedaj napisan, temveč je bil že pred tem redno uprizarjan – vendar verjetno v manj utrjenih pravnih in organizacijskih okvirih. Leto 1721 je zgolj leto ene od izrecnih formulacij teh pravnih razmerij, sprejetih na kapitlju štajerske kapucinske province. Tudi mnogi znotrajbesedilni elementi (zlasti v didaskalijah) kažejo na to, da je v zvezi z uprizarjanjem ŠP obstajala vrsta starih navad in utečenih postopkov, kar vse dokazuje obstoj tradicije ŠP pred letom 1721.

Ohranjeni dokumenti (povabilna pisma, s katerimi je *magister processionis* vabil k pasijonski procesiji) izpričujejo, da je p. Romuald pasijonsko procesijo uprizarjal že leta 1715. Glavnina besedila, ki nam je ohranjeno v kodeksu s ŠP, pa je lepopisni prepis (verjetno tudi predelava), zapisan med jesenjo 1725 in Veliko nočjo 1727, najverjetneje zgodaj 1727. Zato ne vemo natančno, kakšen je bil pasijon p. Romualda leta 1715. V nekaterih delih je bil verjetno podoben, mestoma enak sedanjemu, skoraj gotovo pa je, da je obsegal večje število dramskih prizorov (*figurae*). Pozneje je več rok posegalo v rokopis še do srede 18. stoletja.

Za glavno besedilo ŠP lahko sklenemo, da je ohranjeni rokopis nastal leta 1727 ali malo pred tem, *literarno besedilo*, zapisno v tem rokopisu pa je nastalo v več verzijah in predelavah vse od 1715 naprej.

Tradicija uprizarjanja Pasijona na Škofjeloškem – Najstarejše ohranjeno povabilno pismo, ki zadeva pasijonsko procesijo v Škofji Loki, je treba datirati v leto 1713. Tudi v tem pismu je zaslediti znamenja starih, utrjenih navad pri uprizarjanju pasijona. Pismo vsebuje dva seznama z vsebino pasijonske procesije, s čimer je že v tej dobi dokazan obstoj vsaj dveh verzij besedila. Med drugim je indikativno, da so že leta 1713 uporabljali za nekatere podobe (*figurae*) dogovorjene, konvencionalne izraze: figura *ta bili koin* [ta beli konj], ki temelji na Apokalipsi apostola Janeza, je metonimično poimenovanje za spreved smrti. Podobno je izraz *arceza* skrajšana oblika italijanskega izraza *arca dell'alleanza* – kar vse pomeni, da se je do leta 1713 že izoblikovalo in uveljavilo določeno konvencionalno, „tehnično“ izrazje za dele pasijonske procesije. Z vsem tem je izpričano, da je v Škofji Loki živela tradicija pasijona že pred patrom Romualdom.

Jezik pasijonskih procesij na Slovenskem – Glede jezika pasijonskih iger na Slovenskem je doslej veljala neutemeljena predpostavka, da naj bi bili vsi napisani v nemščini, le *Škofjeloški pasijon* naj bi bil kot izjema napisan v slovenščini. Nenavadni folij 14, ki je vlepljen v kodeks ŠP, vendar pa ni del besedila ŠP, to mnenje ovrže. Folij 14 namreč nosi fragment nekega drugega, neznanega pasijona, ki pa je bil dvojezičen – napisan v nemščini in slovenščini. S tem je podan dokaz, da je bil neki pasijon (v Ljubljani, Kranju ali drugje), za katerega so doslej domnevali, da je potekal samo v nemščini, v resnici dvojezičen. Zato moramo na tej osnovi sklepati, da so bile kapucinske (pa tudi jezuitske) velikonočne idr. procesije, katerih besedil ne poznamo – namenjene pa so bile najširšim ljudskim krogom – po vsej verjetnosti vsaj dvojezične, če ne napisane kar v slovenščini.

Sledi besedilne tradicije v rokopisu ŠP – Besedilna tradicija *Škofjeloškega pasijona* je bila bogata, vendar se nam ni ohranila. Ko je pater Romuald pisal rokopis ŠP, kateri se nam je ohranil do danes, je prepisoval besedilo iz več kot ene predloge (verzije). Zelo verjetno je, da je celo sam napisal nekatere prizore v več verzijah, uporabljal pa je lahko tudi gradivo starejših slovenskih pasijonov. Ena od očitnih sledi tega prepisovanja je folij 25, ki ga je p. Romuald napisal in vstavil v rokopis ŠP šele potem, ko je napisal že večji del *Devete podobe – Ecce homo*. Zato je v tej podobi zaslediti nekatere „dramaturške šive“, ki kažejo, da se tam stikata dve ali več literarnih predlog ŠP.

Rokopis ŠP skupaj z ohranjenimi dokumenti hrani obilo sledi te izginule besedilne tradicije in s tem pričuje o njenem nekdanjem obstoju. Vsekakor nam nudi trdne dokaze, da je bila pasijonska tradicija na Škofjeloškem območju polno razvita že vsaj v letu 1713 (obstoj več verzij besedila, utrjene navade uprizarjanja, tehnična terminologija).

Bogata raznolikost besedilnih predlog in uprizoritev pasijona je odsev dejstva, da je bil ŠP kot ljudska spokorna pobožnost izraz globoke krščanske vere, ki je bila v baročni dobi tako celostna in živa, da je porajala vrhunska dela literarne in gledališke umetnosti.

2. predavanje – 10. 4. 2008

Janko Kos, *Ljubljana*

Valentin Vodnik v luči sodobne literarne vede

Položaj Vodnikovega dela se zdi v primerjavi z drugimi »klasiki« slovenske književnosti v sodobni literarni vedi obroben. To mesto ustreza razmeroma majhni pozornosti, ki mu jo je namenila javnost ob dvestopetdesetletnici rojstva. Bila je opazno neznatna v primerjavi s tisto, ki jo je javnost dve leti pred tem posvetila A. T. Linhartu ob enaki obletnici. Namesto tega so se v javnih zapisih oglasile podcenjevalne izjave o pesnikovem delu. Takšni recepciji vsaj na videz ustrežata obseg in pomen »vodnikoslovnih« raziskav v literarni vedi zadnjih dvajset let. Po smrti J. Koruze (1988), ki je med povojnimi slovenisti najintenzivneje preučeval Vodnikovo dediščino, po *Zbranem delu* (1988), ki ga je uredil J. Kos, po monografiji o Vodniku (1990) in nekaj razpravah istega avtorja skoraj ni bilo vidnejših dopolnitev k razlagi Vodnikovega življenja in dela.

To pa ne pomeni, da je poglavje o Vodniku v slovenski literarni vedi izčrpano, vsa vprašanja o njem pa primerno odgovorjena. Nekatera so zares že dokončno zaključena, druga pa ostajajo še zmeraj odprta ali pa so takšna, da terjajo ponovno preverjanje in dodatno argumentacijo. Med njimi je gotovo vprašanje o t. i. Vodnikovem svetovnem in življenjskem nazoru. Stara teza, da je bil vsaj nekaj časa janzenist, kar je prvi trdil Kopitar, je sicer bolj ali manj ovržena, vendar bo potrebna dodatna osvetlitev njegovega položaja znotraj krščanstva oziroma katolištva. Primerna priložnost za to bi bila proslava Trubarjevega rojstva v letu 2008, ki je ponudila izhodišče za primerjavo Trubarjevega protestantskega nauka o opravičenju (*sola fide*) in Vodnikovega poudarjanja »dobrih del« v ribniški pridigi (pred 1793). Za Vodnikovo duhovno, teološko in moralno usmeritev po letu 1795 se zdi še zmeraj sporna teza J. Pogačnika o

Vodnikovem deizmu, kot naj bi se kazal v odi *Vršac*. Natančna analiza njegovih verzov in primerjava Vodnikovih formulacij s »teologijo« evropskega deizma konec 18. stoletja bosta lahko zanesljivo potrdili ali ovrgli to sicer samo na sebi relevantno in za zgodovino slovenskega razsvetljenstva aktualno vprašanje. Povezano je seveda s problemom Vodnikovega prostožidarstva, ki ostaja odprto od Vodniku sovražnih poročil avstrijskih obveščevalcev iz časa ilirskih provinc. Zdi se, da jih je dokončno ovrgla raziskava P. Vodopivca (1988), vendar se trditve o Vodnikovi pripadnosti »ilirski« frama-sonski loži vztrajno ponavljajo v zgodovinah slovenskega prostožidarstva tudi po letu 2000. To pa je dodaten razlog za preučevanje razmerij med prostožidarstvom in slovenskim narodnim prerodom.

V teh okvirih ostajajo odprta še vprašanja o drugih problemih, povezanih z Vodnikovim položajem znotraj slovenskega razsvetljenstva in z njegovim razmerjem do drugih razsvetlencev, zlasti do Linharta in Zoisa, posledično pa tudi do Kopitarja. Gre za vprašanja o socialnih, svetovnonazorski in ne nazadnje političnih razlikah med njimi, in s tem v zvezi za vprašanje, v kakšnem pomenu besede naj bi Vodnik pripadal zmerni, ne pa skrajni smeri razsvetljenstva. Za ponovno preverjanje teh vidikov bo treba upoštevati Vodnikov socialni izvor, poklicni status in okolje, kar ga očitno ločuje od drugih razsvetlencev. Nič manj potrebna niso ponovna preverjanja literarnozgodovinske razlage Vodnikove literarnosmerne uvrstitve. Na splošno sicer ostaja veljavna sodba o pomenu razsvetljenstva ne samo za njegovo izobraževalno in časnikarsko delo, ampak tudi za njegovo poezijo. Ostaja pa odprto vprašanje o deležu, ki ga imata v njegovih pesmih klasicizem in rokoko z dodatnimi prvinami ljudske tradicije. Še posebej zasluži ponovno presojo Pogačnikova teza o predromantiki pri zrelem in poznem Vodniku, kar pa je odvisno od razumevanja predromantike v širših evropskih okvirih.

V zadnjih letih postaja znova aktualno vrednotenje Vodnikovega pesniškega pomena, oziroma določeneje rečeno – vsebinske in

formalne kvalitete »prvega« slovenskega pesnika, kar naj bi po tradicionalni razlagi gotovo bil. Ta pogled se umika zelo kritičnim ocenam, na primer pri M. Kmeclu (*Tisoč let slovenske literature*, 2004), ki relativizira njegov pomen v primerjavi s P. Knoblom. Najbolj odprto vprašanje o Vodniku pa je tudi v sodobni literarni vedi vprašanje o narodnopolitičnem, torej ideološkem in celo političnem pomenu Vodnikovih del, ki se sicer tiče tudi političnega in kulturnega zgodovinopisja. Nova opažanja o posameznih formulacijah v »pesmih za brambovce« in v obeh »Ilirijah« (posebej še v *Iliriji zveličani*) in premalo upoštevana dejstva o političnih zamislih razsvetljencev-preroditeljev, Linharta, Zoisa, Kopitarja in samega Vodnika ne samo v času Ilirskih provinc, ampak še bolj po letu 1814 v zvezi z ustanavljanjem »ilirskega kraljestva« in z Metternichovimi načrti za avstrijsko-madžarsko ravnovesje – ta dejstva opozarjajo na nujnost ponovnega ovrednotenja tudi politične vloge Vodnikove osebnosti in dela.

3. predavanje – 15. 10. 2008

Matjaž Barbo, *Ljubljana*

František Josef Benedikt Dusík in začetki slovenskega simfonizma

Avtor se je v svojem predavanju osredotočil na delo danes skorajda pozabljenega avtorja prve slovenske simfonije Františka Josefa Benedikta Dusíka (1765 – po 1817). Predavanje je bilo namenjeno razgrinjanju vprašanj, povezanih zlasti z njegovim simfoničnim opusom. Poleg tega je skladatelja skušalo umestiti v slovenski prostor na prehodu iz 18. v 19. stoletje in opredeliti njegov pomen za razvoj slovenskega simfonizma.

Skladateljeva biografija odstira vpogled v razburljivo pot glasbenika, ki ga je usoda vodila do najznamenitejših severnoitalijanskih glasbenih gledališč, na čelu z milansko *Scalo* in tedaj cvetočimi beneškimi teatri. Pri tem je vodil glasbene predstave in izvajal svoja dela. Srečali smo ga tudi kot kapelnika v službi avstrijskih vojaških formacij, ki so se borile proti Napoleonu, hkrati pa je nastopal kot pisec hvalospeva francoski vojski. Čeprav po rodu Čeh je bil s slovenskim prostorom posebno tesno povezan. V Ljubljani je namreč desetletje dolgo vodil glasbenike stolnega kora, sooblikoval koncerte *Filharmonične družbe*, predvsem pa s pionirskimi presežki v najrazličnejših zvrsteh opredelil slovensko glasbo v marsičem prav do danes. Ljubljanskemu občinstvu je ponudil v pokušnjo prve simfonije ter se kot pianist in violončelist z virtuozno briljanco predstavil v koncertantni in komorni glasbi. Od malega seznanjen z najpomembnejšimi tokovi v cerkveni glasbi je prenašal k nam pomembna sodobna tuja dela, predvsem pa se je posvečal glasbenemu gledališču. Nesporna obrtna podkovanost in razgledanost sta mu omogočila razvoj osebnega kompozicijskega sloga, ki se

zavestno ni oddaljeval od splošnih norm. Skladatelj jih je nasprotno skušal razviti in poglobiti.

Dusíkov opus je danes le fragmentarno ohranjen in precej nepregleden – deloma zaradi svoje razpršenosti po različnih evropskih arhivih, deloma pa zaradi zmešnjave z zapisom njegovega imena in neprestanih zamenjav zlasti s starejšim bolj znanim bratom Janom Ladislavom in nekaterimi drugimi avtorji. Nekaj Dusíkovih del imamo tudi v slovenskih arhivih, kar dokazuje plodna leta, ki jih je skladatelj preživel v Ljubljani. Med njimi so nedvomno posebej pomembne simfonije, ki jih je Dusík zapustil ljubljanski Filharmo- nični družbi. Te so prve prave priče žive simfonične ustvarjalnosti v Ljubljani ob izteku 18. stoletja.

4. predavanje – 26. 11. 2008

Franc Kuzmič, *Murska Sobota*

Tolerančni patent Jožefa II. in njegov pomen za prekmurski protestantizem

S protireformacijskimi ukrepi so leta 1732 protestantom na ozemlju Prekmurja odvzeli še zadnje cerkve. Za mnoge se je začel eksodus na tuje, za druge pa ilegalna. Prošnje prekmurskih protestantov cesarici Mariji Tereziji po vsaj kakšni cerkvi v domačem okolju niso zaglele.

Jožef II. je v pismu svoji materi 19. 6. 1777 priporočal, naj zagotovi popolno svobodo vere nekatoličanom in preneha z nasiljem na področju verskih vprašanj. V odgovoru je Marija Terezija 14. 11. 1777 uradnikom naročila, naj še naprej ostro nastopajo proti krivovercem, ki rušijo javni red in mir, naj pa bodo obzirnejši do duhovnikov in tistih, ki se ilegalno zbirajo po domovih. Celo več, v Sombotelu je tega leta ustanovila novo katoliško škofijo, saj je bilo na tem ozemlju (Železna županija) veliko protestantov, ki jih je želela preusmeriti v katoliško vero.

Marija Terezija je umrla 29. 11. 1780 in sledil ji je sin cesar Jožef II. Vero in cerkev si je predstavljal in razumel povsem drugače, pač v duhu razsvetljenstva. Tako je 31. 12. 1780 ukinil vse zloglasne komisije. Pravni zastopniki evangeličanov in reformiranih iz Ogrskih pokrajin (tudi iz Prekmurja) so 22. 1. 1781 predložili cesarju pisno zahtevo po obnovitvi svojih zgodovinskih pravic po svobodi veroizpovedi.

Cesar je delegate 29. 4. 1781 sprejel in zagotovil rešitev, že prej pa je 31. 3. 1781 prepovedal pregone v tujino zaradi veroizpovedi. Nato je 12. 5. 1781 z dekretom prepovedal iskanje in sežiganje knjig in kaznovanje njihovih lastnikov. Vse prejšnje protireforma-

cijske zakone je razveljavil 16. 7. 1781 in nato 13. 10. 1781 izdal tolerančni patent. Ta ima le 7 členov. Toda tolerančnega patenta niso takoj povsod uresničevali. Sombotelski škof János Szily, ki ga je protestantizem, seveda za tisti čas, hudo motil, je vsebino patenta posredoval duhovščini šele sredi leta 1782.

Prekmurski protestanti so začeli takoj z organizacijskimi pripravami. Veliko zaslug pri tem je imel prekmurski rojak, Mihael Bakoš, takrat pastor v Šurdu. Prišel je v Križevce v Prekmurju in že jeseni leta 1783 so v Prekmurju zaživele tri evangeličanske cerkvene občine (Hodoš, Križevci in Puconci). V duhu tolerančnega patenta je moralo biti za ustanovitev cerkvene občine vsaj 100 družin. Posebna katoliško-luteranska županijska komisija (večinoma so bili v njej katoličani, vodil jo je katoliški kanonik) je preverjala dejansko stanje oz. upravičenost novih župnij oz. cerkvenih občin.

Cerkveni zbor prekdonavskega luteranskega okrožja je leta 1786 vzpostavil 13 senioratov (Prekmurje je bilo v t. i. spodnjem senioratu Železne županije).

Poseben problem pa je postalo osnovnošolsko izobraževanje, saj so omenjene župnije pokrivalo zelo velik teren, zato so šole zajele komaj slabo desetino otrok. Najhuje je bilo v puconski župniji, ki je lahko vključila le 3 % šoloobveznih otrok (če je bilo leta 1627, pred izvedbo protireformacije, v Prekmurju enajst protestantskih šol, so leta 1783 obstajale samo tri).

Tako se po tolerančnem patentu prekmurskih protestantom ni bilo potrebno izseljevati na tuje in obiskovati (naporna in tudi več kot teden dni peš trajajoča pot) velikih prazničnih bogoslužjih v tako imenovanih artikularnih krajih (Nemes-Cso in Šurd). Seveda so bile v tem patentu še določene omejitve, so se pa zadeve vseeno začele premikati na bolje.

5. predavanje – 21. 1. 2009

Aleksej Kalc, *Trst*

Tržaški *teritorij* v drugi polovici 18. stoletja

Predavanje je ponudilo vpogled v socialno-demografsko in gospodarsko strukturo tržaškega *teritorija*, to je agrarnega dela tržaškega občinskega ozemlja, na koncu sedemdesetih let 18. stoletja, ko je območje občutilo vpliv velikih sprememb, ki jih je prinašal hitri razvoj tržaškega pomorskega emporija. Prikaz je temeljil na statistični obdelavi registrov prebivalstva, ki so nastali ob vojaški konkskripciji na koncu leta 1777 in na začetku 1778. Tržaški *teritorij* je bil sestavljen iz dveh delov: območja sosesk, ki so se raztezale na flišnatih in naplavinskih tleh okrog mesta med morjem in Kraškim robom, in območja vasi, ki so obsegale večinoma kraški svet. Vasi so bile strnjene vaške naselbine s pripadajočimi ozemlji, v katerih so gospodarili kmetje posestniki, v soseskah pa so naselbinsko tkivo tvorile gruče hiš in razpršenih pristav, večinoma v lasti meščanov (starega patriciata in novih gospodarskih povzpeticov), vse bolj pa je zemlja prehajala tudi v posest kmetov zakupnikov. Ozemlje pod Kraškim robom je bilo rodovitno, kmetovanje pa zaradi strmin težavno in drago, zaradi česar je bil poglavitni proizvod – vino zaščiten pred tujo konkurenco. Kraška tla so bila sploh revna in so razen skromne pridelave poljščin bila izkoriščena za živinorejo.

Teritorij je ob konkskripcijskem popisu štel 5.366 prebivalcev, ki so se zgoščali v severozahodnem delu, kjer so bile največje od 12 vasi, in v nekaterih od 12 sosesk, kjer se je zaradi boljših kmetijskih pogojev in razpoložljive zemlje širila kolonizacija. Starostna piramida prebivalstva, med katerim so prednjačili moški, je imela skladno s tendenco tistega časa široko osnovo, ki jo je napajala visoka rodnost, nakar se je zaradi visoke otroške umrljivosti piramida hitro ožila. Rodnosti sta prispevala razmeroma nizka starost

novoporočencev in močna težnja poročanja, saj je bil odstotek celibata minimalen, kar je bilo povezano z ugodnimi možnostmi dostopa do zemlje in razpoložljivostjo neagrarnih gospodarskih virov v mestu oziroma v povezavi z mestno ekonomijo.

Družbeni sestav kmečkega prebivalstva in prostorska distribucija kmečkih družbenih podkategorij sta bila tesno povezana z zgodovino naseljevanja in posestno strukturo *teritorija*. Večina kmetov (63,1 %) je bila posestnikov, ki so uživali trajno in dedno zemljiško posest. Dobra petina (21,6 %) je bilo zakupnikov (*enfiteuti*), ki so razpolagali z zemljišči mestnih lastnikov za neomejen čas proti plačilu letne najemnine, s pravico dedovanja in prodaje stvarnega uživanja oziroma do odkupa zemljišča. 15,3 % je bilo spolovinarjev, to je kolonov, ki so z lastnikom pristave delili proizvodne stroške in pridelke, preostali pa kmetje, ki so živeli na kmetiji in jo obdelovali v režiji lastnika kot posli. Kmetje posestniki so bili koncentrirani v vaseh, zakupniki, koloni in samostojno bivajoči posli pa v soseskah, s tem da se je število zakupnikov večalo in da so v naslednjih desetletjih le-ti težili k lastninjenju zemljišč, ki so jih obdelovali. Kmetijskih ženskih in moških poslov (vključno s tistimi, ki so bivali samostojno) je bilo 5,5 % vsega prebivalstva. Hlapci in dekle, ki so živeli pod streho kmetov, so bili prisotni povsod, a največ v soseskah, kjer kolonske družine pogosto niso razpolagale z zadostno rodno delovno silo za obdelovanje pristav. Večina poslov je bila priseljencev in služenje je bilo največkrat faza v življenjskem ciklusu, ki ji je sledila poroka in gospodarska osamosvojitvev.

Predstavljeni popisni podatki izpričujejo na *teritoriju* le malo neagrarnih poklicev (8,6 % prebivalstva). Šlo je za duhovščino, gostilničarje, čuvaje, obrtnike, kot so čevljarji, krojači in kovači, in nekatere druge poklicne profile. To pa ni odražalo realnega neagrarnega gospodarskega udejstvovanja tako v okviru samega *teritorija* kot v bližnjem mestu. Iz drugih dokumentov je znano, da so se mnogi moški ukvarjali z zidarstvom, prevozništvom, občasnim težaškim delom po javnih gradbiščih. V obmorskih vaseh je bilo

razširjeno ribištvo, ki je postalo v naslednjem stoletju številnim družinam nosilni gospodarski vir. V vasi Škedenj, najbližji mestu, se je kot tipično ženska obrt razmahnila peka in prodaja kruha, v več primerih so se posamezniki ali skupine kmetov podjetniško angažirale pri delih, kot je bilo na primer čiščenje mestnih ulic in odvajanje nesnage ali pa vzdrževanje cest in javne infrastrukture. Te dejavnosti so skupaj z možnostmi prodaje pridelkov sčasoma vplivale tudi na izboljšanje bivanjske strukture na *teritoriju*, kjer so se poleg boljših kmečkih hiš porajale vse številnejše rezidence mestnih mogotcev.

Zmerno priseljevanje je izviral večinoma iz neposrednega sosedstva okrog tržaškega občinskega ozemlja, čeprav ni manjkalo niti priseljencev iz oddaljenejših krajev. Poleg čuvajev, ki so bili sploh tujci, in nekaterih obrtnikov, so glavnino priseljencev sestavljali kmečki posli obeh spolov. Priseljenski pojav je bil zato pretežno individualnega značaja in je v mnogih primerih prehajal v trajno ustaljevanje prišlekov prek poroke in ustanovitve novega družinskega gospodinjstva. To je omogočala razpoložljivost kmečkih zemljišč in vse večja težnja mestnih lastnikov po njihovem oddajanju v zakup. Zaradi pomanjkanja delovne sile so se ob letnih kmečkih delih na kmetijah po Teritoriju pojavljali številni sezonci iz bližnjih kraških območij. Izseljivanje iz *teritorija* v mesto pa je bilo skromno, saj je prebivalstvo *teritorija* lahko izkoriščalo gospodarske možnosti mesta, ne da bi zapuščalo domače kraje.

6. predavanje – 16. 4. 2009

Peter Weiss, *Ljubljana*

Arclinčan Janez Žiga Valentin Popovič (1705–1774), dunajski jezikoslovec in naravoslovec

Janez Žiga Valentin Popovič (v nemškem jezikovnem okolju Johann Siegmund Valentin Popowitsch) je bil rojen leta 1705 v Arclinu pri Vojniku. V Gradcu je obiskoval jezuitsko gimnazijo, vendar pa se nazadnje ni dal posvetiti. Potoval je po Italiji, Avstriji in Štajerskem, potem pa je bil – po daljših bivanjih in raziskovanjih rastlinstva in živalstva ter nemških narečij v Zgornji Avstriji ter na Bavarskem in Saškem – v letih 1753–1766 na dunajski univerzi profesor za nemški jezik in govorništvo. Do smrti (1774) je živel večinoma v Perchtoldsdorfu pri Dunaju. S področja jezikoslovja in naravoslovja so tudi njegove knjige: *Untersuchungen vom Meere* (Raziskave morja, 1750), obsežna slovnica nemškega jezika (1754), v kateri je objavil izvirno razdelitev sklanjatvenih vzorcev pri samostalniku, avstrijski slovar *Vocabula Austriaca et Stiriaca* (2004) in pravopisni spisi (2005). Jezljivi Slovenec, ki je v svojih delih vedno znova poudarjal in upošteval svoj materni jezik, je bil med najpomembnejšimi slovniciarji nemškega jezika 18. stoletja in utemeljitelj avstrijskih jezikovnih posebnosti v okviru nemščine, na Dunaju pa je bil v stikih tudi z Markom Pohlinom.

V nemškem govornem prostoru je danes predstavljen sorazmerno dobro, saj so bile o njem in njegovem delu v zadnjem času objavljene monografija Kurta Faningerja (1996) in več obsežnejših jezikoslovnih razprav, dunajski germanist Richard Reutner pa je uredil in poskrbel za izdajo Popovičevih rokopisov, od katerih je naravnost monumentalen avstrijski slovar z obsežnim uvodom (2004). Reutner je zaslužen tudi za izdajo Popovičevega rokopisnega osnutka slovenskega slovarja *Glossarium Vindicum* (2007), kate-

rega listkovni rokopis se hrani v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani; ta rokopis je v svojčas dodobra izčrpal Pohlin in ga objavil v svoji knjigi *Glossarium Slavicum* (1792), sicer pa je o Popovičevih slovarskih virih za to gradivo pisal Anton Breznik (1927).

Popovič je k slovenistiki prispeval spoznanja o sorodstvu slovenščine z drugimi slovanskimi jeziki, ugotavljal in nakazoval je narečno razčlenjenost slovenskega jezikovnega prostora, slovenščino je uveljavljal v svojih nemško pisanih jezikoslovnih delih, zastavil pa je tudi pot k mednarodni fonetični abecedi in po tej njegovi zamisli je bila v slovenščini sredi 19. stoletja opuščena bohoričica in uveljavljena gajica, v kateri so šumevci zapisani s po eno samo črko. Njegove v različnih (za zdaj tudi še rokopisnih) delih raztrošene slovenske besede in odlomke, ki se nanašajo na slovensko ozemlje, Slovence in slovenski jezik, pa moramo še zbrati, da bi se lahko razgledali po slovenskem svetu, kakršnega nam je (tudi s stališča naravoslovca in preprosto neznankega radovedneža) v svojih delih zapustil slovenski učenjak Janez Žiga Valentin Popovič.

7. predavanje – 4. 6. 2009

Luka Vidmar, *Ljubljana*

Trije modeli razvoja slovenščine v Ilirskih provincah

Ustanovitev Ilirskih provinc z glavnim mestom v Ljubljani oktobra leta 1809 je v krogu barona Žige Zoisa – središču slovenskega razsvetljenstva in preroda – pospešila razmislek o prihodnjem razvoju slovenščine, še posebej z ozirom na druge slovanske jezike. Člani baronove družbe so dejavnost nemudoma prilagodili novim okoliščinam, ki so se jim kmalu zazdele ugodne za napredek preroda. Tako sta Zois in Kopitar v letih 1809–1813 razvila koncept ilirske države južnoslovanske narodnosti, ki sta ga odločno zagovarjala še več let po umiku Francozov in po vrnitvi avstrijske oblasti. Vodnik je leta 1811 objavil več učbenikov v slovenščini za reformirane ilirske šole, Kopitar pa se je prav zaradi ustanovitve Ilirskih provinc navdušeno lotil reforme slovanskega latinskega črkopisa. Poleg tega je zgodovinski trenutek sovpadel s Kopitarjevo dokončno določitvijo izrazov Slovenec in slovenščina leta 1809 in 1810: slovenščina je obveljala za samostojen slovanski jezik, ki ga govorijo Slovenci na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, pa tudi v Furlaniji in Prekmurju.

Toda ob teh pozitivnih spremembah se je slovenski jezikovni problem nepričakovano zaostрил leta 1810, ko je generalni guverner Marmont pod vplivom dubrovniškega jezikoslovca Appendinija izrazil namero, da uveljavi t. i. ilirski jezik (dubrovniško oz. hrvaško štokavsko narečje) kot enotni slovanski knjižni jezik na območju Ilirskih provinc, torej tudi med Slovenci. Zois, Kopitar in Vodnik so odločno zavrnil podreditev slovenščine štokavski hrvaščini. Zois si je 28. septembra leta 1810 v latinskem osnutku pisma Kopitarju skiciral dva protiudarca, ki ju mora njegov krog nameniti francosko-dalmatinskemu načrtu. Prvič: »*Dobr[ovius] et*

Append[ini] – fiant antagonistaе!« Ta Zoisov stavek naroča, da mora Kopitar s pomočjo prijatelja Josefa Dobrovskega na polju znatnosti, posebej slavistike, zavrniti Appendinijevo tezo o štokavski hrvaščini kot naslednici antičnega ilirskega jezika, s tem pa spodrezati njeno veljavnost za celotno območje Ilirskih provinc. Drugič: »*Mittam huic bibliam et gramm[aticam] K[opitari] quam primum Siau-ve et Marmont.*« Zois je skratka nameraval o neutemeljenosti uvedbe ilirščine na Kranjskem prepričati guvernerja Marmonta in vojnega komisarja Étiennea Mariea Siauva. V dokaz dolge in trdne slovenske knjižne tradicije jima je želel poslati Japljev prevod *Svetega pisma* in Kopitarjevo slovnico. To namero je baron nedvomno uresničil. Pri omenjenih Francozih, gotovo tudi pri šolskem nadzorniku Zelliju, je enako mnenje zastopal Vodnik. Vse kaže, da so Marmont, Zelli in Siauve najpozneje v drugi polovici leta 1810 sprejeli Zoisove in Vodnikove argumente. Odlok o organizaciji šolstva v Ilirskih provincah julija leta 1810 je namreč uvedel kot predmet in učni jezik v osnovnih in nižjih srednjih šolah oba deželna jezika, slovenščino in hrvaščino.

Toda Zois, Kopitar in Vodnik so se kljub skupni zavrnitvi francosko-dalmatinskega načrta razšli v razumevanju prihodnosti slovenskega jezika. Vsak od njih je razvil svoj model razvoja slovenščine: Zois je vztrajal pri samostojnem razvoju slovenščine, Kopitar je v prihodnosti predvideval organsko zlitje vseh slovanskih jezikov v enotni knjižni jezik, Vodnik pa je glede na politično stvarnost predlagal zasnovo umetnega slovensko-hrvaškega jezika. Po letu 1811 so se vsi trije razsvetljenci bolj ali manj vendarle strinjali, da je v danih okoliščinah najbolj sprejemljiv in realen Zoisov model samostojnega razvoja slovenščine. Baron je torej v času Ilirskih provinc v skrbi za ohranitev slovenščine uspešno zavrnil vse tri sočasne predloge oblikovanja vseslovanskega knjižnega jezika: Appendinijev predlog izbora hrvaškega dialekta, Kopitarjevo vizijo naravno oblikovanega nadjezika in Vodnikov predlog umetne ilirščine.

8. predavanje – 12. 11. 2009

Igor Weigl, *Piran*

O vinski kuri, opravljivih služabnikih in težavah gospe Brignoli: vsakdan goriškega plemstva sredi 18. stoletja

Avtorji popotniške literature iz 18. stoletja so bili nad Goriško večinoma navdušeni, saj so jih očarali njeni prebivalci, urejenost glavnega mesta, pokrajina, tukajšnje podnebje in seveda dobro vino, ki so ga v tej najmanjši habsburški dedni deželi točili in popili v izobilju. Laskavo, kot obdobju pristoji, so pisali tudi o odlikah goriškega plemstva ter imenitnih fasadah njihovih palač in vil; vsakdanje življenje za vrati plemiških domovanj pa je pogledu popotnikov večinoma ostalo skrito.

Zgolj daljši odsotnosti enega izmed plemenitih prebivalcev Gorice in nekaj tednov dolgemu bivanju Franca Henrika pl. Raigersfelda (Ljubljana, 1697–1760; baron od leta 1747) na Goriškem se je mogoče zahvaliti, da vemo o vsakdanjih opravilih, praznovanjih, potovanjih in tudi tegobah, navadah ter razvadah goriškega plemstva precej več, kot bi si verjetno celo sami želeli. Prvega je služabnik konec tridesetih let 18. stoletja v pismih redno obveščal o zgodah in nezgodah goriškega plemstva – nastale korespondence se bržkone niti dandanašnji ne bi branili v prav nobeni družabni in niti črni kroniki ne; drugi pa je s svojim skorajda že pregovorno hitrim in ostrim peresom goriške vtise v zgodnjem poletju leta 1746 skrbno beležil v dnevniku.

Goriško plemstvo je sredi 18. stoletja večji del leta preživelo v deželnem glavnem mestu, v svoja podeželska bivališča se je odpravilo predvsem ob trgatvah, cerkvenih slovesnostih ter seveda zabavah, ki jih je prirejalo v vilah in gradovih. Bivanje v Gorici je zaznamovalo razgibano družabno življenje, vsaj deloma pogojeno z

delom dneva in leta, v katerem se je odvijalo. Dopoldnevi so bili namenjeni manj formalnim obiskom in verjetno običajni izmenjavi informacij ter govoric, vendar je beseda lahko stekla tudi o krajevni in družinski zgodovini oziroma arhivskih raziskavah, s katerimi so se nekateri plemiči zavzeto ukvarjali; nekateri pa so si med obiski ogledovali numizmatične zbirke. Dopoldanska druženja so se običajno nadaljevala s kosilom, eno najbolj razširjenih oblik plemiškega družabnega življenja. Kosila so se le redko odvijala v ožjem družinskem krogu, saj so običajno povabili tudi prijatelje in znance; za mizo se jih je večkrat zbralo dvanajst in ob posebnih priložnostih tudi precej več. Ena tovrstnih priložnostih so bila žegnanja podeželskih cerkva pod plemiškim patronatom, ko se je po jutranjem cerkvenem obredu v gostiteljevi vili na kosilu lahko zbralo tudi do petintrideset plemenitih sladokuscev. Izbrano hrano so postregli z nič manj imenitnimi goriškimi vini, marsikdaj pa je ta ali oni pregloboko pogledal v kozarec in se po preobilno zalitem obedu zvrnil pod mizo.

Po kosilu so plemeniti gospodje odigrali partijo biljarda, ki je v 18. stoletju veljal za igro, ki je ustrezno razgibala telo in duha. V zgodnjih popoldnevih in ob lepem vremenu so se plemiške družbe s kočijami odpeljale na sprehod na gozdnati Panovec in proti Soči. Poletni popoldnevi so bili primerni za ogled *palloneja*, igre z žogo, ki so jo igrali plemiški gojenci v jezuitskem kolegiju, prirejali so jo tudi zasebniki. Pravila te fizično dokaj zahtevne igre nekoliko spominjajo na sedanjo odbojko, le da so igralci težko usnjeno žogo udarjali s posebnimi lesenimi rokavi.

Ob poletnih večerih so se plemiči sprehajali po osrednjem goriškem trgu Travniku, kar je lahko trajalo vse do polnoči. Druženja so popestrila občasna praznovanja, tako so na večer pred praznikom sv. Janeza Krstnika na trgu prižgali velik kres, nebo razsvetlili z ognjemetom in zbrano občinstvo zasuli s ploho pasjih bombic. Plesi so bili tiste večerne prireditve, ki so se lahko zavlekle tudi do zore, poleti so jih prirejali celo na prostem, sicer pa v

dvoranah goriških palač. V zimski sezoni so plemstvo pritegnile gledališke in operne predstave v leta 1740 zgrajenem goriškem gledališču.

Večerne ure so bile primerne za sredi 18. stoletja zelo priljubljeno in razširjeno hazardiranje, ki je plemenitim udeležencem omogočalo umik iz javnosti in predvsem druženje s sebi enakimi, saj jih je visoko plemstvo zapiralo za pripadnike nižjega plemstva in ostalih stanov, vendar so nekateri visokorodni gospodje in gospe občasno igrali tudi po manj imenitnih hišah. Osrednja vloga je pripadla gostiteljici, ki je goste sprejela in jih po kratkem klepetu razporedila za igralnimi mizicami. Druženja kakopak niso zmeraj potekala v mirnem in sproščenem vzdušju, saj je bilo ozračje zaradi stavljenega denarja in predanosti igri dokaj naelektreno in že najmanjša iskra je lahko zanetila prepire in grožnje s fizičnim nasiljem, modrokrvni gospodje pa so se preklinjajoč grabili za ovratnike in v mehkem soju sveč so celo zabliskale sablje.

Goriško plemstvo se je sredi 18. stoletja večkrat odpravilo na potovanja, ki so prav tako predstavljala priložnost za druženje. Ob rednih migracijah med Gorico in podeželskimi posestmi so se nekateri pogosto podali v sosednjo vojvodino Kranjsko, kjer so bili lastniki zemljiških gospostev in drugih nepremičnin. Le redki so zaradi zemljiških posestev potovali v bolj oddaljeno vojvodino Štajersko; tja so jih pritegnili bolj izjemni dogodki, kakor so bile velike vojaške vaje, ki so jih v okolici Ptuja pripravili zjutraj 7. julija leta 1750 in na katerih naj bi bilo sodelovalo okoli 12.000 mož. V spremstvu svojega moža in svaka se jih je udeležila tudi Marija Terezija in čeprav je tistega dne lilo kot iz škafo, si je vladarica – vsa premočena in blatna – ekserciranje svojih vojakov ogledala v celoti, glas o njeni stanovitnosti in odločnosti so po dednih deželah takoj raznesli tudi številni plemiči, ki jih je prisotnost cesarskih veličanstev seveda še posebej pritegnila.

Eden pomembnejših ciljev potovanj plemstva iz Goriške in drugih habsburških dežel je bila seveda cesarska prestolnica. Go-

riški plemiči so na Dunaj sredi 18. stoletja na šolanje večkrat pospremili svoje sinove, drugi so se tja odpravili zaradi službenih in ostalih dolžnosti, kar so izkoristili tudi za ogled mestnih znamenitosti, zasebnih in javnih umetnostnih in znanstvenih zbirk ter za sodelovanje v družabnem življenju dunajskega (dvornega) plemstva, pri čemer so se nekateri zaradi svoje sprenevedave vsiljivosti celo osmešili. Plemstvo z obrobja pač.

BIBLIOGRAFIJA O 18. STOLETJU NA SLOVENSKEM 2000 – 2009

O ciljih in načelih bibliografije

Bibliografija, s katere objavljanjem začenjamo, želi podati pregled domačih in tujih izvirnih in preglednih znanstvenih objav o 18. stoletju na Slovenskem. Med drugim naj uporabnikom nudi informacije o delih, ki so manj znana in teže dostopna oziroma za katera iz samega naslova ni jasno, da obravnavajo (tudi) obravnavano stoletje.

Vanjo bodo vključene znanstvene monografije, razprave in članki, ki se v celoti oziroma v zadostni meri ukvarjajo s slovenskim narodnim (etničnim) prostorom v obravnavanem obdobju. Od krajših člankov, razprav v lokalnih zbornikih ter poglavij v večavtorskih monografijah bodo upoštevani tisti, v katerih je 18. stoletju odmerjena vsaj petina prostora ali pa vsebujejo tehtna nova spoznanja.

Bibliografija bo razdeljena na področja (zgodovina, umetnostna zgodovina, literarna zgodovina, jezikoslovje, muzikologija in drugo) in bo načeloma upoštevala vse domače in tuje objave od leta 2000 dalje.

BIBLIOGRAFIJA O 18. STOLETJU NA SLOVENSKEM
2000–2009
ZGODOVINA – 1. DEL – domača periodika
(zbral Boris Golec)

*ZGODOVINSKI ČASOPIS. Glasilo Zveze zgodovinskih
društev Slovenije*

Darko Darovec: Gospodarsko stanje v beneški Istri v 17. in 18. stoletju. *ZČ* 54, 2000, št. 1 (118), str. 49–67.

Boris Golec: Nastanek in razvoj slovenskih meščanskih naselij – naslednikov protiturškega tabora. *ZČ* 54, 2000, št. 3 (120), str. 369–393, 523–562.

Branko Marušič: Zahodno slovensko ozemlje. Iskanje ozemeljske istovetnosti skozi čas. *ZČ* 56, 2002, št. 3–4 (126), str. 277–286.

Stanislav Južnič: Jezuitski profesorji matematike na višjih študijih v Ljubljani, Celovcu, Gorici, Trstu in na Reki, njihova matematična ter fizikalna dela. *ZČ* 56, 2002, št. 3–4 (126), str. 345–398.

Boris Golec: Regionalne razlike v jezikovni podobi prebivalstva slovenskih celinskih mest med 16. in 18. stoletjem. *ZČ* 57, 2003, št. 1–2 (127), str. 23–38.

Stanislav Južnič: Fiziki Erbergi. *ZČ* 57, 2003, št. 3–4 (128), str. 309–346.

Aleksej Kalc: Žensko prebivalstvo v Trstu leta 1775 : nekaj socialno-demografskih in gospodarskih vidikov ter metodoloških vprašanj. *ZČ* 58, 2004, št. 3–4 (130), str. 337–376.

Miha Preinfalk: Zgodovinopisje na Slovenskem in njegov odnos do plemstva. *ZČ* 58, 2004, št. 3–4 (130), str. 507–516.

Boris Golec: Neznano in presenetljivo o življenju, družini, smrti, grobu in zapuščini Janeza Vajkarda Valvasorja. *ZČ* 61, 2007, št. 3–4 (136), str. 303–364.

Stanislav Južnič: Boškovič v Ljubljani. *ZČ* 61, 2007, št. 3–4 (136), str. 365–392.

Aleksej Kalc: Konskripcija tržaškega Teritorija iz let 1777/78. *ZČ* 62, 2008, št. 1–2 (137), str. 29–44.

Luka Vidmar: »Ad usum publicum destinata«: O javnem značaju semeniške knjižnice v Ljubljani. *ZČ* 62, 2008, št. 1–2 (137), str. 187–202.

Boris Golec: Valvasorjevo neznano potomstvo do današnjih dni – 1. del. *ZČ* 62, 2008, št. 3–4 (138), str. 351–383.

Stane Jurca: Kdaj je bila zgrajena nova korenška cesta. *ZČ* 63, 1009, št. 1–2 (139), str. 222–227.

ZGODOVINA ZA VSE (Zgodovinsko društvo Celje)

Boris Golec: »Le tega je uržoh Jožef cesar ta, bog dej, de bi biu skorej en drugi ...«. (Ne)znano slovensko pesništvo od smrti Marije Terezije do dunajskega kongresa. *ZZV* VII, 2000, št. 1, str. 19–46.

Gorazd Stariha: Trije tolovaji. Tri zgodbe o ljudeh, ki so kradli pa so jih prijeli, o sojenju ter o pravnem redu. *ZZV* VII, 2000, št. 1, str. 47–58.

Boris Golec: O slovenskem rušenju Beograda in lamentacijah zaradi neplačila. »De nam jeno našem tovaršam ... vse božje svetnike na naš posledni čas pomagajte.« *ZZV* VIII, 2001, št. 1, str. 5–25.

Primož Kočar: S poti v deželo mlinov in tulipanov leta 1792. *ZZV* VIII, 2001, št. 2, str. 5–20.

Nataša Strlič: Življenje ljubljanskih sirot v drugi polovici 18. stoletja. *ZZV* IX, 2002, št. 1, str. 5–25.

Marjana Kos: Ni vse srebro, kar se sveti. *ZZV X*, 2003, št. 2, str. 15–23.

Jurij Šilc: »Kaj ni tak, kakor da je ušel hudiču iz torbe?!« Zmage in porazi priorja Favsta Gradiška, čudodelnega zdravnika na Kranjskem. *ZZV X*, 2003, št. 2, str. 24–41.

Lilijana Žnidaršič Golec: »Obsojamo vsakršno vedeževanje, čaranje ...«. Navodila duhovnikom ljubljanske škofije glede praznoverja v 17. in prvi polovici 18. stoletja. *ZZV XII*, 2005, št. 2, str. 5–15.

Dragica Čeč: Kako velike so bile male kraje Matevža Kavčiča. O pomenu sodnih protokolov za razumevanje življenja posameznika in za izoblikovanje javne podobe zločinca v 18. stoletju. *ZZV XII*, 2005, št. 2, str. 16–48.

Stanislav Južnič: Kopernik med Slovenci. *ZZV XIII*, 2006, št. 1, str. 5–20.

Dušan Kos: Ljubezen in zakonska zveza v ognju grešnosti. Prispevek k zgodovini »morale« na Slovenskem med 16. in 18. stoletjem. *ZZV XV*, 2008, št. 1, str. 5–36.

Boris Golec: »Enajsta šola na Vrhniki« – ustanova častitljive starosti, a slabega slovesa. Po sledih stare kranjske zbadljivke, ki ji je Cankar rešil ime in Vrhniki opral čast. *ZZV XV*, 2008, št. 1, str. 75–93.

Aleksander Žižek: Kdo je kdaj v cehu plačal ceho. *ZZV XV*, 2008, str. 7–16.

Dušan Kos: Borba slovenskih fantov in deklet za svobodo. Prepletanje in spopadanje patriarhalne prisile z ljubeznijo in poročnim konsenzualnim principom na Slovenskem v obdobju poznega fevdalizma. *ZZV XVI*, 2009, str. 5–39.

KRONIKA. Časopis za slovensko krajevno zgodovino

Stanislav Južnič: Pouk in profesorji fizike v jezuitskem kolegiju v Ljubljani. *Kronika* 48, 2000, št. 3, str. 11–48.

Boris Golec: Kužne epidemije na Dolenjskem med izročilom in stvarnostjo. *Kronika* 49, 2001, št. 1–2, str. 23–64.

Janez Šumrada: Žiga Zois in Déodat de Dolomieu. *Kronika* 49, 2001, št. 1–2, str. 65–72.

Josip Žontar: Kranjski »consensus commercialis« in njegovo delo za napredek železarstva. *Kronika* 49, 2001, št. 3, str. 195–206.

Jelka Piškurić: Prebivalstvo na Ižanskem skozi matične knjige. *Kronika* 50, 2002, št. 1, str. 1–16.

Stanislav Južnič: Dillherr, Rieger, Schöttl, Gruber in Ambschell : jezuitski fiziki v Ljubljani 1754–1785. *Kronika* 50, 2002, št. 2, str. 139–170.

Nataša Kolar: Od Dominikanske vojašnice do muzeja. *Kronika* 50, 2002, št. 2, str. 185–196.

Nataša Budna Kodrič: Popotništvo in popotniki v Ljubljani od 16. do 19. stoletja. *Kronika* 50, 2002, št. 3, str. 259–276.

Damjan Hančič: Samostan klaris v Ljubljani. *Kronika* 50, 2002, št. 3, str. 277–290.

Andreja Klasinc Škofljanec: Ljubljanska policija v drugi polovici 18. stoletja. *Kronika* 50, 2002, št. 3, str. 291–300.

Eva Holz: Potovanje cesarja Leopolda II. in neapeljskega dvora skozi Kranjsko v letih 1790 in 1791. *Kronika* 50, 2002, št. 3, str. 301–312.

Miha Preinfalk: Genealoška podoba rodbine Zois od 18. do 20. stoletja. *Kronika* 51, 2003, str. 27–50.

Bojan Balkovec: Paberki o rojstvih in porokah v župniji Preloka. *Kronika* 51, 2003, str. 51–60.

Zdenka Bonin: Koprski samostan svete Klare. *Kronika* 51, 2003, str. 121–150.

Stanislav Južnič: Pedagoško in znanstveno delo bratov Gruber (Ob dvestoletnici izvolitve generala jezuitskega reda Gabrijela Gruberja). *Kronika* 51, 2003, str. 151–178.

Dragica Čeč: »Nisem kradel lesa, samo veje sem pobiral!« (O vzrokih in načinih preganjanja gozdnih prekrškov v ribniškem gospostvu na prehodu iz 18. v 19. stoletje). *Kronika* 52, 2004, str. 17–34.

Miha Preinfalk: »To in nič drugega je volja gospode«. Nekaj utrinkov iz vsakdanjega življenja na Brdu v drugi polovici 18. stoletja. *Kronika* 52, 2004, str. 151–156.

Alenka Kolšek: Razsvetljenska krajina Žige Zoisa na Brdu. *Kronika* 52, 2004, str. 157–166.

Nada Praprotnik: Botanični vrt Karla Zoisa na Brdu. *Kronika* 52, 2004, str. 167–174.

Stanislav Južnič: Začetki moderne znanosti v Ljubljani. *Kronika* 52, 2004, št. 3, str. 317–348.

Ana Lavrič: Materialni in duhovni dobitki srečolova za dokončanje ljubljanske stolnice. *Kronika* 53, 2005, št. 2, str. 141–148.

Stanislav Južnič: Ljubljanska fizika ob prepovedi jezuitov. *Kronika* 53, 2005, št. 2, str. 149–164.

Zdenka Bonin: Koprške soline v poročilih beneških uradnikov. *Kronika* 53, 2005, št. 3, str. 283–300.

Matija Žargi: Jurij Vega o sebi. *Kronika* 53, 2005, št. 3, str. 313–318.

Jure Volčjak: Oris zgodovine šolstva v Preddvoru do konca 1. svetovne vojne. *Kronika* 53, 2005, št. 3, str. 319–350.

Boris Golec: Senožče in Prem – nenavadni trški naselbini na t. i. Kraških gospostvih. *Kronika* 54, 2006, št. 3, str. 365–384.

Anja Dular: Dunajski tiskar, založnik in knjigotržec Johann Thomas Trattner in slovenski knjižni trg 18. stoletja. *Kronika* 55, 2007, št. 1, str. 1–12.

Stanislav Južnič: Ljubljanski profesor Jožef Jakob Maffei, njegovi sorodniki, sodelavci in učenci. *Kronika* 55, 2007, št. 1, str. 17–28.

Boris Golec: Meščanska naselja Vipavske in njihove posebnosti do konca fevdalne dobe. *Kronika* 55, 2007, št. 2, str. 201–230.

Janez Dolenc: Seznam tolminskih puntarjev v ječah goriškega gradu 1713–1716. *Kronika* 55, 2007, št. 1, str. 253–258.

Miha Preinfalk: Grofje Thurn-Valsassina na Koroškem. *Kronika* 56, 2008, št. 2, str. 247–264.

Eva Holz: Prometne razmere na Koroškem v obdobju od cesarja Karla VI. do 1. svetovne vojne. *Kronika* 56, 2008, št. 2, str. 265–274.

Željko Oset: Teharska koseška skupnost skozi prizmo sodnega protokola koseškega sodišča v obdobju 1715–1718. *Kronika* 56, 2008, št. 2, str. 463–472.

Trewor Shaw: Cerkniško jezero v Frischlinovi pesmi iz okoli leta 1583 in Steinbergovi knjigi iz leta 1761. *Kronika* 57, 2008, št. 1, str. 1–18.

Günther Bernhard: »Moram si upati, pa naj stane telo in življenje, take priložnosti ne bom imel nikdar več.« Potovanje Johanna Baptista Schlagerja v Rim leta 1765. *Kronika* 57, 2009, Izredna številka. V zlatih črkah v zgodovini. Razprave v spomin Olgi Janša-Zorn, str. 63–80.

Eva Holz: Nekoč, v starih časih ... Utrinki o razbojništvu na Kranjskem. *Kronika* 57, 2009, Izredna številka. V zlatih črkah v zgodovini. Razprave v spomin Olgi Janša-Zorn, str. 81–96.

Stane Granda: O začetkih Šmarjeških toplic. *Kronika* 57, 2009, Izredna številka. V zlatih črkah v zgodovini. Razprave v spomin Olgi Janša-Zorn, str. 105–112.

Dragica Čeč: »Jo s hudim kaznovanjem opomniti, kje so meje častnosti«. Načini discipliniranja meščanskih hčera na prehodu iz 18. v 19. stoletje. *Kronika* 57, 2009, Izredna številka. V zlatih črkah v zgodovini. Razprave v spomin Olgi Janša-Zorn, str. 175–194.

Ana Lavrič: Svetniški zavetniki ljubljanskih baročnih akademij in društev. *Kronika* 57, 2009, Izredna številka. V zlatih črkah v zgodovini. Razprave v spomin Olgi Janša-Zorn, str. 301–316.

Anja Dular: Rozalija Eger – pomembna, a premalo znana ljubljanska tiskarka. *Kronika* 57, 2009, Izredna številka. V zlatih črkah v zgodovini. Razprave v spomin Olgi Janša-Zorn, str. 401–412.

Lidija Slana: Lichtenbergi na Tuštanju. *Kronika* 57, 2009, št. 2, Iz zgodovine gradu Tuštanj pri Moravčah, str. 171–200.

Boris Golec: Tuštanjski graščinski arhiv (1547–2001) – pozabljena zakladnica zgodovinskega spomina. *Kronika* 57, 2009, št. 2, Iz zgodovine gradu Tuštanj pri Moravčah, str. 235–276.

Barbara Žabota: Listine v tuštanjskem graščinskem arhivu. *Kronika* 57, 2009, št. 2, Iz zgodovine gradu Tuštanj pri Moravčah, str. 277–294.

Matjaž Ambrožič: Hišni kaplani – sacelani – v graščini Tuštanj in Lichtenbergovi beneficiati na Vrhpoljah pri Moravčah. *Kronika* 57, 2009, št. 2, Iz zgodovine gradu Tuštanj pri Moravčah, str. 383–394.

ANNALES. Anali za istrske in mediteranske študije

Darko Darovec: Vinske mere in davki v severozahodni Istri v obdobju Beneške republike. *Annales*, 10, 2000, št. 2 (22), str. 519–530.

Ljudevit Anton Maračič: Bragaldijev popis inkvizitorja. *Annales* 11, 2001, št. 1 (24), str. 11–16.

Darko Darovec: Solarstvo v severozahodni Istri od 12. do 18. stoletja. *Annales* 11, 2001, št. 1 (24), str. 71–92.

Flavio Bonin: Proizvodnja soli v Piranskih solinah od 16. do druge polovice 18. stoletja. *Annales* 11, 2001, št. 1 (24), str. 93–104.

Eva Holz: Sol kot državni monopol. Od cesarice Marije Terezije do marčne revolucije leta 1848. *Annales* 11, 2001, št. 1 (24), str. 105–120.

Darko Darovec: Fiscal policy and economy in Venetian Istria. *Annales* 12, 2002, št. 2, str. 165–306.

Aleksej Kalc: Vinogradništvo in trgovina z vinom na Tržaškem v 18. stoletju kot področje spora med »tradicionalnim« in »inovativnim«. *Annales* 15, 2005, št. 2, str. 291–308.

Stanislav Južnič: Pirančan Tartini s kombinacijskim tonom proti D'Alembertu. *Annales* 16, 2006, št. 2, str. 133–144.

Aleksej Kalc: Politika priseljevanja v Trstu v 18. stoletju. *Annales* 17, 2007, št. 1, str. 83–106.

Darko Darovec: Olive Oil, Taxes and Smuggling in Venetian Istria in Modern age. Oljčno olje, davki in tihotapstvo v beneški Istri v novem veku. *Annales* 19, št. 1, str. 39–58.

Aleks Kalc: Tržaški *teritorij* v luči konskripcije iz let 1777/78. Prvi izsledki. *Annales* 19, št. 1, str. 59–88.

ČASOPIS ZA ZGODOVINO IN NARODOPISJE (Univerza v Mariboru in Zgodovinsko društvo v Mariboru)

Jože Curk: Ormoško gradbeništvo med renesanso in historicizmom. *ČZN* 72, NV 37, 2001, št. 1–2, str. 287–296.

Alojz Krivograd: O izkoriščanju golosekov in gorskih travnikov na posestvih železarne v Mislinji v letih 1799 do 1807. *ČZN* 74, NV 39, 2003, št. 3–4, str. 297–322.

Marija Hernja Masten: Kungota in Ravno Polje. *ČZN* 75, NV 40, 2004, št. 1, str. 41–59.

Božena Kmetec-Friedl: Grajska knjižnica Ravno Polje v času grofa Sauerja in v povojnem obdobju. *ČZN* 75, NV 40, 2004, št. 1, str. 157–165.

Hans Kaiserfeld: Ravno polje, zibelka sodobne ovčereje na Štajerskem. *ČZN* 74, NV 39, 2003, št. 1–2, str. 69–90.

Nataša Kolar: Vojaške vaje in manevri na Dravskem in Ptuj-skem polju v 18. in 19. stoletju. *ČZN* 74, NV 39, 2003, št. 1–2, str. 91–104.

Vinko Škafar: Nekdanji kapucinski samostan na Ptuj (1615–1786). *ČZN* 75, NV 40, 2004, št. 2–3, str. 267–288.

Miha Preinfalk: Auerspergi na Štajerskem. *ČZN* 75, NV 40, 2004, št. 2–3, str. 289–300.

Jože Curk: Topografska analiza urbanega razvoja Maribora med koncem 18. in začetkom 20. stoletja. *ČZN* 76, NV 41, 2004, št. 1–2, str. 23–40.

Stanislav Južnič: Plovba proti toku. *ČZN* 78, NV 43, 2007, št. 2–3, str. 5–36.

Dejan Zadavec: Ignac Marija grof Attems in gospostvo Podčetrtek do začetka 18. stoletja. *ČZN* 78, NV 43, 2007, št. 4, str. 30–56.

Aleš Maršetko, Hilda Bedrač: Po sledih nekdanjih mlinov v občini Trnovska vas. *ČZN* 78, NV 43, 2007, št. 4, str. 79–104.

Milan Aplinc: Razvoj usnjarstva v Šoštanju. *ČZN* 79, NV 44, 2008, št. 3–4, str. 128–142.

STUDIA HISTORICA SLOVENIAE. Časopis za humanistične in družboslovne študije (Zgodovinsko društvo dr. Franca Kovačiča v Mariboru)

Jože Mlinarič: Prispevek benediktincev k duhovnemu in gospodarskemu razvoju na območju severovzhodne Slovenije. *SHS* 1, 2001, št. 2, str. 267–278.

Helfried Valentinitich: Kmečki odpor in cerkvena zemljiška gospostva. Pravni položaj podložnikov ptujskega minoritskega samostana v obdobju 1447 do 1700. *SHS* 1, 2001, št. 2, str. 279–311.

Andrej Hozjan: Mariborsko prebivalstvo do srede 18. stoletja. *SHS* 2, 2002, št. 1, str. 11–42.

Jože Curk: O prebivalstvu Maribora med sredinama 18. in 19. stoletja. *SHS* 2, 2002, št. 1, str. 43–78.

Günter Bernhard: »Wie uneins, unruhig und gehässig die Geistlichen zu Ulimien sich ohnehin gegen einander betragen.« – Zur Aufhebung des Paulinerklosters Olimje 1782–83. *SHS* 2, 2002, št. 2, str. 369–385.

Stanislav Južnič: Tirnberger, the Jesuit Scientist from Ptuj. *SHS* 3, 2003, št. 1, str. 61–69.

Jože Mlinarič: Mariborčan Marijan Pittreich, opat cistercijskega samostana Rein pri Gradcu (1745–1771). *SHS* 3, 2003, št. 2–3, str. 243–264.

Vincenc Rajšp: Signs, Wonders, miracles in the religious life in Slovene Area from the 156th to the 20th Century. *SHS* 4, 2004, št. 1, str. 21–31.

Jože Maček: »Eisernes Vieh« im Eigentum einiger untersteirischen und kärntnerischen Kirchen und frommen Bruderschaften von 17. bis 19. Jahrhundert. *SHS* 4, 2004, št. 1, str. 33–58.

Stanislav Južnič: Lower Styrian jesuit Mathematicians and Physicists. *SHS* 4, 2004, št. 1, str. 75–87.

Andrej Hozjan: Genealoška predstavitev murskosoboških plemiških rodbin ter posameznikov v Murski Soboti 18. stoletja. *SHS* 4, 2004, št. 2–3, str. 297–331.

Metod Benedik: Redovništvo v Primorju. *SHS* 5, 2005, št. 1–2–3, str. 133–150.

Darko Darovec: Oris zgodovine zdravstva v Kopru. *SHS* 5, 2005, št. 1–2–3, str. 257–271.

Stane Granda: Usoda Bajnofa po sekularizaciji. *SHS* 5, 2005, št. 1–2–3, str. 299–319.

Jože Curk: O rezultatih topografske analize mariborske mestne okolice. *SHS* 5, 2005, št. 1–2–3, str. 629–641.

Andrej Hozjan: Mariborsko mesto med 16. in 18. stoletjem. *SHS* 6, 2006, št. 2–3, str. 309–323.

Jože Curk: O urbani zgodovini Maribora do konca 18. stoletja. *SHS* 6, 2006, št. 2–3, str. 325–332.

Janez Cvirn: Oris zgodovine Maribora 1750–1850. *SHS* 6, 2006, št. 2–3, str. 333–341.

Nataša Podgoršek: Zgodovina uprave v Mariboru 1750–1819. *SHS* 6, 2006, št. 2–3, str. 361–379.

Filip Čuček: Kraji na slovenskem Štajerskem in Maribor med leti 1750 in 1918. K prebivalstveni in nacionalni sliki ter k nacionalnim odnosom v spodnještajerskih mestih s poudarkom na Mariboru, Celju in Ptuj. *SHS* 6, 2006, št. 2–3, str. 381–401.

ACTA HISTRIAE (Univerza na Primorskem in Znanstveno-raziskovalno središče Koper)

Ivan Likar: Liturgija v Kopru in v vsej škofiji v 18. stoletju. *Acta Histriae* 9, 2001, št. 1, str. 179–200.

Zdenka Bonin: Oris razvoja koprskih bratovščin v času Beneške republike, s posebnim poudarkom na bratovščini Svetega Antona opata puščavnika. *Acta Histriae* 9, 2001, št. 2, str. 357–388.

Slaven Bertoša: Doseljenici iz Kopra i njegove okolice u puljskim matičnim knjigama od 1613. do 1817. *Acta Histriae* 9, 2001, št. 2, str. 389–414.

Eva Holz: Nekaj drobcev o Slovanih v avstrijskem delu Istre in v Avstrijskem Primorju (od 16. do konca 19. stoletja). *Acta Histriae* 9, 2001, št. 2, str. 505–518.

Gorazd Stariha: Nasilje zopora in nasilje v zoporu. *Acta Histriae* 10, 2002, št. 1, str. 129–146.

Andrej Studen: Inscenirane usmrtitve. Spreminjanje kaznovanja s smrtjo od 16. do 20. stoletja. *Acta Histriae* 10, 2002, št. 1, str. 223–246.

Eva Holz: Krvavi obračuni med prebivalci Pazinske grofije in s sosedi sredi 18. stoletja. *Acta Histriae* 10, 2002, št. 2, str. 323–330.

Aleksej Kalc: Prispevek za zgodovino slovenskega šolstva na Tržaškem: primer šole na Katinari od ustanovitve 1791 do prvih let 19. stoletja. *Acta Histriae* 12, 2004, št. 2, str. 73–106.

Dragica Čeč: »Zapustil me je Bog, ko sem se ga nehala bati. Mikrozagodovinska analiza izseka družbe starega reda. *Acta Histriae* 14, 2006, št. 2, str. 339–362.

Aleksej Kalc: Demografija mest pred moderno statistiko, s posebnim poudarkom na 18. stoletju in vprašanju urbanega priseljevanja. *Acta Histriae* 14, 2006, št. 2, str. 363–392.

Ivan Pederin: Habsburgovci, Jadran i rasprava oko ustroja Primorske gubernije prema spisima bečkog Haus- Hof- und Staatsarchiva. *Acta Histriae* 14, 2006, str. 469–484.

Ettore Dezza: Il divieto della difesa tecnica nell' »Allgemeine Kriminalgerichtsordnung« (1788). *Acta Histriae* 15, 2007, št. 1, str. 303–320.

Dragica Čeč: Nasilne detomorilke ali neprištevne žrtve? Spreminjanje podobe detomora v 18. in v začetku 19. stoletja. *Acta Histriae* 15, 2007, št. 2, str. 415–440.

ARHIVI. Glasilo Arhivskega društva in arhivov Slovenije

Matevž Košir: Urad deželne registrature in stanovski arhiv od nastavitve registratorja v 16. stoletju do upravnih reform v času Marije Terezije. *Arhivi XXIII*, 2000, št. 2, str. 29–39.

Saša Serše: Začetki obrtnega šolstva na Kranjskem v obdobju 1750–1850. *Arhivi XXIII*, 2000, št. 2, str. 41–46.

Andrej Nared: Arhiv kranjskih deželnih stanov. *Arhivi XXI-II*, 2000, št. 2, str. 1–18.

Boris Golec: Iz zgodovine pisarniške slovenščine v 1. polovici 18. stoletja. *Arhivi XXIV*, 2001, št. 1, str. 87–108.

Zdenka Bonin: Pokopavanje v cerkvi in samostanskem poslopju sv. Klare v Kopru med letoma 1616 in 1782. *Arhivi XXIII*, 2000, št. 2, str. 109–120.

Sonja Anžič: Pregled arhivskih virov za socialno politiko na Kranjskem od srede 18. stoletja do leta 1918. *Arhivi XXIII*, 2000, št. 2, str. 121–130.

Peter Ribnikar: Upor v Stični 3. junija 1757. *Arhivi XXV*, 2002, št. 1, str. 47–56.

Gerhard Pferschy: Zur Ordnung und Verzeichnung von Archiven der aufgehobenen innerösterreichischen Klöster zu Ende des 18. Jahrhunderts. *Arhivi XXV*, 2002, št. 1, str. 57–66.

Ugo Cova: Trieste, Gorizia, Lubiana. Analisi storica delle interferenze istituzionali fra tre province limitrofe in epoca austriaca. *Arhivi XXV*, 2002, št. 1, str. 77–82.

Darko Darovec: Struktura koprskega uradništva v 18. stoletju. *Arhivi XXV*, 2002, št. 1, str. 83–90.

Stanislav Južnič: Tabele logaritmov in druge matematične knjige, ki jih je Vega uporabljal med študijem v Ljubljani. *Arhivi XXV*, 2002, št. 2, str. 93–107.

Borut Holcman: Pogodbe med gosposčino Negova in podložniki o opravljanju tlake. *Arhivi 26*, 2003, št. 1, str. 61–67.

Stanislav Južnič: Gabriel Gruber in navigacijski inženir Jurij Vega. *Arhivi 26*, 2003, št. 1, str. 69–80.

Ivan Nemanič: Kratek oris zgodovine gospostva Turn pod Novim gradom. *Arhivi 26*, 2003, št. 1, str. 81–88.

Matevž Košir: Primeri starejših oporok v slovenščini, ki jih hrani Arhiv Republike Slovenije. *Arhivi 26*, 2003, št. 1, str. 89–114.

Meta Matijevič: Novomeški mestni arhiv in skrb zanj. *Arhivi 26*, 2003, št. 1, str. 221–226.

Igor Filipič: Zapisniki duš v škofijskem arhivu Maribor. *Arhivi 26*, 2003, št. 2, str. 303–310.

Damjan Hančič: Kronika in nekrolog loškega samostana klaris – 18. stoletje. *Arhivi* 26, 2003, št. 2, str. 315–328.

Zdenka Bonin: Pokopavanje v samostanski cerkvi manjših bratov konventualcev sv. Frančiška v Kopru med leti 1719 in 1806. *Arhivi* 27, 2004, št. 1, str. 109–120.

Stanislav Južnič: Hacquetova bibliografija. *Arhivi* 27, 2004, št. 1, str. 167–187.

Alfred Ogris: Slovenica v Koroškem deželnem arhivu. *Arhivi* 27, 2004, št. 2, str. 295–306.

Boris Golec: Neznana starejša uradovalna slovenica s Štajerskega (1677–1803). *Arhivi* 27, 2004, št. 2, str. 307–321.

Damjan Hančič: Pečati samostanov klaris na Kranjskem. *Arhivi* 28, 2005, št. 1, str. 33–39.

Metka Bukošek: Zemljiška knjiga od začetka do danes. *Arhivi* 28, 2005, št. 1, str. 183–200.

Boris Golec: Ljubljansko škofijsko gospostvo (Pfalz) – zakladnica slovenskih sodnih priseg (1752–1811). *Arhivi* 28, 2005, št. 2, str. 239–312.

Andrej Nared: Sezname kranjskega plemstva in kranjskih deželnih stanov. *Arhivi* 28, 2005, št. 2, str. 313–334.

Ema Umek: Kranjska kmetijska družba 1767–1787. *Arhivi* 29, 2006, št. 1, str. 1–34.

Stanislav Južnič: Gabrijel Gruber in navigacijski inženir Jurij Vega – 2. del. *Arhivi* 29, 2006, št. 1, str. 35–63.

Jože Žontar: Začetki občin na Kranjskem. *Arhivi* 29, 2006, št. 1, str. 65–75.

Boris Golec: Urbarialia slovenica – po sledih urbarjev in urbarialnih registrov v slovenskem jeziku med 17. in 19. stoletjem. *Arhivi* 29, 2006, št. 2, str. 275–304.

Marija Hernja Masten: Pečat in grb trga Središče ob Dravi. *Arhivi* 30, 2007, št. 1, 9–17.

Mateja Sitar: Zapuščina ljubljanskega škofa Žiga Krištofa Herbersteina (1644–1716) v benediktinskem samostanu sv. Petra v Perugii. *Arhivi* 30, 2007, št. 1, str. 97–109.

Jože Mlinarič: Arhiv cistercijanske opatije Rein – zakladnica gradiva za zgodovino Slovencev. *Arhivi* 30, 2007, št. 2, str. 105–120.

Dejan Zadavec: Administrativne knjige združenih gospodstev Podčetrtek in Hartenštajn sredi 18. stoletja in njihovo stanje danes. *Arhivi* 30, 2007, št. 2, str. 149–164.

Marjan Vogrin: Ženitna pogodba in inventarji družine Mlinerič (1744–1802). *Arhivi* 30, 2007, št. 2, str. 165–175.

Boris Golec: Raspova knjiga obrazcev – mala zakladnica uradovalne slovenščine 17. in prve polovice 18. stoletja. *Arhivi* 31, 2008, št. 1, str. 63–96.

Zdenka Bonin: Ubožne ustanove v Kopru in njihova skrb za zdravje prebivalstva od 13. do začetka 20. stoletja. *Arhivi* 32, 2009, št. 1, str. 7–32.

ŠOLSKA KRONIKA. Revija za zgodovino šolstva in vzgoje

Franček Lasbacher: Tristo let osnovnega šolstva na Ravnah na Koroškem. *Šolska kronika* 9, 2000, št. 2, str. 296–308.

Stanislav Južnič: Opis pouka o tekočinah na višjih študijih v Ljubljani v 18. stoletju. *Šolska kronika* 13, 2004, št. 1, str. 30–43.

Stanislav Južnič: Učenec Jurij in učitelj Vega. *Šolska kronika* 13, 2004, št. 2, str. 209–225.

Stanislav Južnič: Gruberjeve šolske knjige in demonstracijski pripomočki. *Šolska kronika* 15, 2006, št. 2, str. 241–255.

Stane Okoliš: Ali je bil A. T. Linhart šolski nadzornik v Idriji. *Šolska kronika* 15, 2006, št. 2, str. 256–272.

ZBORNİK ZA ZGODOVINO NARAVOSLOVJA IN TEHNIKE (Slovenska matica)

Matevž Košir: Brat Vega, protozidar. Baron Jurij Vega, protozidar. Ob 200. obletnici smrti. *Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike* 15–16 (2002), str. 75–111.

LOŠKI RAZGLEDI (Muzejsko društvo Škofja Loka)

Alojzij Pavel: Veliki pečat mesta Škofja Loka na Cebalovi ustanovni listini. *Loški razgledi* 47, 2000, str. 11–22.

Judita Šega: Štiri generacije škofjeloških Krennerjev 1. del. *Loški razgledi* 47, 2000, str. 45–68.

Slavica Pavlič: Jurij Alič, poljanski rojak, duhovnik in šolnik. *Loški razgledi* 47, 2000, str. 69–76.

France Golob: Karl Jožef Prenner – loški muzealec ter njegove zgodovinske, topografske in umetnostnozgodovinske razprave. *Loški razgledi* 50, 2003, str. 55–76.

Ana Florjančič: Dve knjižni redkosti v starološki župnijski knjižnici. *Loški razgledi* 50, 2003, str. 253–257.

Stanislav Južnič. Loška študenta sta zagovarjala Kopernikov nauk v Ljubljani. *Loški razgledi* 52, 2005, str. 47–69.

Vincencij Demšar: Farji Potok /Potok/, Kocjanova domačija in njeni nasledniki. *Loški razgledi* 52, 2005, str. 247–257.

Jurij Šilc: Rodbina Stanonik na loškem ozemlju do konca 19. stoletja (1. del). *Loški razgledi* 55, 2008, str. 32–45.

GORIŠKI LETNIK. Zbornik Goriškega muzeja

Branko Marušič: Avstrijsko primorje od srede 18. stoletja do leta 1848. Splošni pregled. *Goriški letnik* 28, 2001, str. 309–320.

France M. Dolinar: Oglejski patriarhat in Slovenci do ustanovitve goriške nadškofije. *Goriški letnik* 29, 2002, str. 67–81.

Edo Kozorog: Mejna znamenja na severnem Primorskem. *Goriški letnik* 32 (2008), str. 77–90.

VRHNIŠKI RAZGLEDI (Vrhniško muzejsko društvo)

Bojan Kukec: Iz pravne zgodovine Vrhnike. Vrhniški pranger – sramotilni steber. *Vrhniški razgledi* 4, 2003, str. 17–24.

Aleksandra Serše: Slovenija na vojaškem zemljevidu 1763–1787. Sekcija 189 Vrhnika. *Vrhniški razgledi* 4, 2003, str. 160–165.

Olga Pivk: Čolnarjenje po Ljubljani. *Vrhniški razgledi* 6, 2005, str. 59–70.

Boris Golec: Vrhnika, prečuden trg? O nastanku, razvoju, vsebini in podobi enega najbolj nenavadnih trgov na Slovenskem. *Vrhniški razgledi* 8, 2007, str. 9–31.

Boris Golec: "Enajsta šola, Bog s teboj!" Od stare kranjske zbadljivke do sinonima za šolo življenja. *Vrhniški razgledi* 9, 2008, str. 43–63.

ZBORNİK SOBOŠKEGA MUZEJA (Pokrajinski muzej Murska Sobota)

Vinko Škafar: Prispevek radgonskih kapucinov k ohranjanju slovenščine v 17. in 18. stoletju, *Zbornik Soboškega muzeja* 7, 2003, str. 17–51.

Andrej Hozjan: Gornje Prekmurje in del Porabja v jožefinski vojaški izmeri 1784. *Zbornik Soboškega muzeja* 8, 2005, str. 147–170.

Vinko Škafar: Slovenski utrip v Radgoni v drugi polovici 18. in v 19. stoletju. *Zbornik Soboškega muzeja* 8, 2005, str. 171–183.

Andrej Hozjan: Dolnje Prekmurje v jožefinski vojaški izmeri 1784 in pomen vira za raziskave tedanjega prostora med Rabo in Muro. *Zbornik Soboškega muzeja* 9/10, 2007, str. 7–29.

Jožef Smej: Pomen najstarejše bogojanske matične knjige. *Zbornik Soboškega muzeja* 9/10, 2007, str. 57–70.

Vinko Škafar: Redovni duhovniki, ki so bili rojeni ali so umrli na območju sedanje murskosoboške škofije. *Zbornik Soboškega muzeja* 9/10, 2007, str. 175–216.

Ella Tomšič Pivar: Nekaj vidikov čarovništva v Prekmurju. *Zbornik Soboškega muzeja* 11–12 (2008), str. 67–112.

KRANJSKI ZBORNIK (Mestna občina Kranj)

Beba Jenčič: Družina Pleiweiss – Bleiweis. *Kranjski zbornik 2000*, str. 69–77.

Matevž Košir: Od kmeta do barona – iz Rakovice do Londona. *Kranjski zbornik 2000*, str. 78–88.

Marjana Žibert: Razvoj osnovnega in strokovnega šolstva v Kranju do druge svetovne vojne. *Kranjski zbornik 2005*, str. 259–276.

Nataša Budna Kodrič: Blaž Terpinc, Kranjski meščan in trgovec. *Kranjski zbornik 2005*, str. 381–392.

IDRIJSKI RAZGLEDI (Mestni muzej Idrija)

Maksimilijan Mohorič: Vodni transport lesa in idrijski rudnik. *Idrijski razgledi* 41, 2006, št. 1–2, str. 76–84.

Marija Terpin: Marina Melhiorca – pomočnica tatov. *Idrijski razgledi* 42, 2007.št. 2, str. 84–99.

Jože Čar: Joannes Antonius Scopoli in začetki slovenske geologije. *Idrijski razgledi* 43, 2008, št. 1–2, str. 26–30.

Zvonka Zupanič Slavec, Ksenija Slavec: J. A. Scopoli – zdravnik idrijskih rudarjev. *Idrijski razgledi* 43, 2008, št. 1–2, str. 31–34.

Alfred Bogomil Kobal, Darja Kobal Grum: Scopolijevi simptomi in znaki merkantilizma v luči današnjih spoznanj. *Idrijski razgledi* 43, 2008, št. 1–2, str. 35–46.

Matija Gogala: Scopolijeva »Cicada montana« je do danes dobila več kot deset sestrskih vrst škrcatov. *Idrijski razgledi* 43, 2008, št. 1–2, str. 53–58.

Boštjan Kiauta: Kačji pastirji (odfonata) v Scopolijevih delih. *Idrijski razgledi* 43, 2008, št. 1–2, str. 59–62.

Tone Wraber: Scopolijeva razprava »Dubia botanica« (1770). *Idrijski razgledi* 43, 2008, št. 1–2, str. 63–67.

Allessandra Giumlia–Mair: Načini žganja rude v Idriji od 16. do 18. stoletja. *Idrijski razgledi* 44, 2009, št. 1, str. 77–83.

Janez Šumrada: Hacquetova spomenica pariški Kraljevi družbi o poklicnih boleznih idrijskih rudarjev. *Idrijski razgledi* 44, 2009, št. 2, str. 35–44.

ORMOŽ SKOZI STOLETJA (Občina Ormož)

Jože Mlinarič: Šolanje Ormožanov na župnijski šoli v Rušah v letih 1646–1743. *Ormož skozi stoletja V. Prva knjiga*, 2005, str. 246–255.

Marija Hernja Masten: Nekaj drobcev o zdravstvu ormoškega območja do prve polovice 19. stoletja. *Ormož skozi stoletja V. Prva knjiga*, 2005, str. 257–272.

Jože Curk: Ormoško gradbeništvo med barokom in secesijo. *Ormož skozi stoletja V. Druga knjiga*, 2005, str. 538–552.

KAMNIŠKI ZBORNIK (Občina Kamnik)

Edo Škulj: Akademija sv. Cecilije v Kamniku. *Kamniški zbornik XVI*, 2002, str. 133–139.

Damjan Hančič: Pokopi v nekdanji mekinjski samostanski cerkvi. *Kamniški zbornik XVI*, 2002, str. 147–155.

Damjan Hančič: Iz vsakdanjega življenja mekinjskih klaris v 17. in 18. stoletju. *Kamniški zbornik XVII*, 2004, str. 101–112.

Jasna Paladin: Svečarji in medičarji v Lectarjevi hiši v Kamniku. *Kamniški zbornik XVIII*, 2006, str. 59–69.

Maksimilijan Matjaž: Jurij Japelj, prevajalec Svetega pisma in nosilec reformnih idej škofa Herbersteina. *Kamniški zbornik XVI-II*, 2006, str. 107–111. – TUDI JEZIKOSLOVJE

Vanda Rebolj, France Malešič: Zven časa na Veliki planini. *Kamniški zbornik XIX*, 2008, str. 17–42.

BREŽIŠKE ŠTUDIJE

Boris Golec: Podoba brežiške mestne družbe do jožefinske dobe. *Župnija sv. Lovrenca v Brežicah. Ob 220-letnici župnijske cerkve* (Brežiške študije 1), str. 11–49.

France M. Dolinar: Vpetost župnije Brežice v cerkveno upravo oglejskega patriarhata. *Župnija sv. Lovrenca v Brežicah. Ob 220-letnici župnijske cerkve* (Brežiške študije 1), str. 91–100.

Jože Škofljanec: Kako so Brežičani dobili novo župnijsko cerkev. *Župnija sv. Lovrenca v Brežicah. Ob 220-letnici župnijske cerkve* (Brežiške študije 1), str. 101–116.